POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

„Nezbytné nástroje na podporu třídění a finální recyklace“

seminář pod záštitou poslankyně Jany Krutákové a
odborné pracovní skupiny
RecHelp

4. února 2020, Poslanecká sněmovna

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Závazek ČR - dosáhnout evropských recyklačních cílů

- **Zajistit minimálníě 65 % recyklaci komunálních odpadů k roku 2035 a zároveň ke stejnému roku snížit skládkování komunálních odpadů na max. 10 %**
- **V praxi to znamená potřebu přesměrovat ročně cca 1,4 mil. tun komunálních odpadů do finální recyklace k roku 2035**
- **Balík navrhované legislativy řeší – odklon odpadů ze skládek, částečně třídění, recyklaci prakticky vůbec**

Ze zákonů nevyplývá, jak chce stát zajistit, aby se odpady odkloněné ze skládek nepřesunuly do nových spaloven (ZEVO), jak varuje EU, ale v nezbytné míře na recyklaci.

Navýšený skládkovací poplatek sice odkloní odpady ze skládek, to ano, nemá však prakticky žádnou váhu k tomu přiklonit je k předepsané recyklaci.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Co potřebuje smysluplná, zdravá a dlouhodobě funkční recyklace

- **Zdroje druhotných surovin - Funkční a vysoce výkonný předstupeň stabilního a efektivního třídění komunálních odpadů**
- **Nástroje - Technologické vybavení pro recyklaci a know-how**
- **Ekonomický smysl – zajištění dostatečné výhodnosti a kvality recyklovaných výrobků, motivace k jejich používání; chybějící POPTÁVKA po recyklovaných výrobcích; znevýhodnění nerecyklačních cest – skládkování, spalování (ZEVO), primární suroviny, apod.**
- **Citelné navýšení POPTÁVKY po recyklovaných výrobcích – v návaznosti na to se realizuje potřebné navýšení kapacit recyklace v ČR**

- **BEZ STIMULAČNÍCH OPATŘENÍ NENÍ OBJEKTIVNĚ MOŽNÉ STANOVENÝCH CÍLŮ DOSÁHNOUT**
- **Skupina RecHelp – definovala 11 konkrétních stimulačních nástrojů na podporu recyklace; při jejich realizaci a při další nezbytné úpravě některých parametrů navrhované legislativy je pak možné dosáhnout závazných cílů EU**
- **Zásadní je parametr času – je třeba legislativu upravit co nejdříve**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

RecHelp - 11 konkrétní nástrojů na podporu recyklace

1. Snížená sazba DPH na recyklované výrobky a vybrané recykláty
2. Snížení zdanění práce v recyklačním průmyslu
3. Závazek státu, aby ve veřejných zakázkách preferoval určité procento recyklovaných výrobků
4. Daňové zvýhodnění recyklace v rámci daně z příjmu
5. Podpora recyklace v rámci dotačních programů
6. Zapracování využití recyklovaných materiálů a recyklátů do technických norem
7. Nástroje motivující samotné výrobce obalů a výrobků
8. Příprava standardů pro sekundární plasty
9. Edukační a osvětový materiál pro možnosti uplatnění druhotných surovin, konkrétně plastů
10. Statistika a evidence vzniku a využití druhotných surovin
11. Zdanění primárních surovin

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

1. Snížená sazba DPH na recyklované výrobky a vybrané recykláty

- **Nástroj doporučován i Evropskou komisí a Evropských parlamentem v rámci doprovodných materiálů k balíčku oběhového hospodářství**
- **Zpracování a recyklace všech odpadu komunalnych a průmyslových**
- **Snížení sazby DPH u recyklovaných výrobků a recyklátů a snížení DPH na službu (např. jako příloha č. 2 k zákonu o DPH) dle procentuálního obsahu recyklátu ve výrobku**
- **Daňové zvýhodnění na sníženou sazbu DPH 5 %**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

2. Snížení zdanění práce v recyklačním průmyslu

- **Recyklace je náročnější na potřebu práce než výroba z primárních surovin**
- **Zdanění práce má ČR poměrně vysoké – 25 % sociální a 9 % zdravotní pojištění**
- **Reálný prostor pro možné úlevy ve zdanění práce**
- **Systémový nástroj ve formě daňové úlevy pro zaměstnavatele, nikoli pro zaměstnance (analogie chráněné dílny)**
- **Systémové vyčlenění dotčených činností (třídění, recyklace, regranulace atd.)**
- **Snížení odvodů na sociální a zdravotní pojištění na 19 % resp. 7 %**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

3. Závazek státu, aby ve veřejných zakázkách preferoval určité procento recyklovaných výrobků

- **Rovněž doporučováno Evropskou komisí a Evropským parlamentem**
- **Stát zaváže povinné osoby (tj. subjekty čerpající veřejné rozpočty a subjekty s majoritním podílem státu) využitím povinného procenta (15 %) recyklovaných výrobků / recyklátů ve veřejných zakázkách**
- **Zavedení přímo do zákona o veřejných zakázkách**
- **Vypracování metodického pokynu státu pro státní zadavatele**
- **Opatření přináší výrazný efekt na straně navýšení poptávky**

4. Daňové zvýhodnění recyklace v rámci daně z příjmu

- **Subjekty prokáží vyrobení určité hmotnosti vybraných recyklovaných výrobků / recyklátů za rok viz analogie u státní podpory zemědělců**
- **Podpora vztažená k množství recyklovaného materiálu (dle kódu způsobu nakládání s odpadem v evidenci odpadů / ve výrobkové evidenci firmy)**
- **Výše daňové slevy přímo úměrná množství (hmotnosti) vyrobených recyklovaných výrobků / recyklátů + definován strop daňové slevy**
- **Možné selektivní zúžení podpory / daňové slevy např. na zpracování, vývoj technologií, vědu, výzkum, v oblasti recyklace a využití materiálů, apod.**
- **Snížení DzP ze současných 19 % na 15 %**

5. Podpora recyklace v rámci dotačních programů

Recyklační firmy nepotřebují primárně dotace do technologie, efektivnější pro navýšení kapacit jsou pobídky a podpora projektů, které využívají recyklované projekty – pozitivní ovlivnění poptávky

Využití dotačních programů

- **definované podmínky (např. využití stanoveného procenta recyklovaných výrobků či recyklátů)**
- **vyšší počet bodů v rámci systému hodnocení projektů ve fázi jejich schvalování**
- **vhodné doplnit podporu recyklovaných výrobků do Partnerské smlouvy a do všech programů**

Příklad dotace: projektu na revitalizaci parku navrhne lavičky z recyklovaných druhotných surovin = vyšší hodnocení = vyšší pravděpodobnost schválení projektu a celé realizace - viz dotační program „Dešťovka“

Aktivní jsou jak MŽP, tak MPO – je však třeba pobídky zaměřovat zejména na stimulaci poptávky po produktech recyklace – možnosti jsou také u SFDI, u MZe a dalších

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

6. Zapracování využití recyklovaných materiálů a recyklátů do technických norem

- **Vyššímu využití recyklovaných materiálů jako druhotných surovin často brání absence technických norem a předpisů – omezení zejména v souvislosti se Zákonem 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky – vzniká bariéra pro rozvoj recyklace**
- **Řada obecně závazných norem vůbec nepočítá s možností využití recyklátů do výrobků (typický příklad ČSN EN 206 „Beton - Specifikace, vlastnosti, výroba a shoda“ – neumožňuje ve vyšší míře využívat recyklovaný beton, cihly apod. jako plnivo, byť je to technicky možné a výzkumem prokázané)**
- **Způsobuje omezení projektantů v oblasti stavebnictví využívat recyklované stavební materiály ve formou true-cyclingu (na nové výrobky) a nikoliv jen down-cyclingu (např. jako hydraulicky nestmelené podloží některých komunikací nebo zásypy). Zde jen osvěta nepomůže**
- **Proto je nezbytná aktualizace stávajících norem a dopracování některých nových**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

7. Nástroje motivující samotné výrobce obalů a výrobků

- **Nástroje podporující minimalizaci množství odpadů z obalů a výrobků, jejich snadnou a efektivní recyklaci a zapojení výrobců do procesů nakládání s výrobky a obaly po konci životního cyklu (smyls, přínos, ochota se zapojit)**

- **EU definované nástroje ERP, ekodesign a nově ekomodulace – potřeba efektivního a rychlého přenesení do národních legislativ ve vzájemné symbióze (znevýhodnění neopravitelných a komplikovaně recyklovatelných výrobků a obalů)**

    - Široké spektrum různých typů plastů a jejich variací, využívaných zejména ze strany výrobců obalů a samotných výrobků *(ve žluté popelnici cca 40 různých druhů plastů – nemožné efektivní třídění a recyklace)*

- **Legislativní zakotvení nutné redukce velikosti obalů tak, aby odpovídaly velikosti a potřebám výrobku**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

8. Příprava standardů pro sekundární plasty

- **Sjednocení a definování technických požadavků na různé druhy plastových recyklátů jakožto surovinových zdrojů pro další výrobu**

- **Různé druhy plastových recyklátů, regranulátů, apod. by se měly stát standardní materiálovou komoditou, pro kterou bude existovat trh; k tomu je vhodné i na národní úrovni definovat standardy**

- **Nástroj pro vyšší poptávku po recyklátech plastů**

- **Nástroj doporučuje i Evropský parlament**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

9. Edukační a osvětový materiál pro možnosti uplatnění druhotných surovin, konkrétně plastů

- **Edukační materiál o možnostech využití různých druhů plastů a o jejich kvalitativních parametrech a možných konkrétních aplikacích**

  - viz Katalog výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin pro použití ve stavebnictví, 2018

- **Navázání na analýzu ISES (pro MPO a TAČR)** ***Analýza bariér podnikatelského prostředí v oblasti vyššího využívání druhotných surovin v ČR a návrh řešení vedoucích k jejich odstranění nebo zmírnění, 2017***

- **Tento nástroj využívá zejména potenciálu odborné osvěty k zajištění potřebného navýšení poptávky**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

TAČR
Analýza bariér podnikatelského prostředí v oblasti vyššího využívání druhotných surovin v ČR a návrh řešení vedoucích k jejich odstranění nebo zmírnění (2017)

Identifikace bariér při využívání plastů – celkem 30 bariér

- 15 legislativních bariér
- 7 kvalitativních
- 4 ekonomické
- 4 společenské + informativní

Stávající legislativa nevytváří podmínky pro rozvoj zpracovatelských technologií.

Příčiny pro vznik bariér s nejvyšší významností

- nastavené právní předpisy
- nedůvěra k dodržování kvalitativních standardů recyklátů
- neexistence kódového označení pro recyklát
- absence povinnosti použít recykláty
- ...

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Výsledky průzkumu

ANALÝZA BARIÉR PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ V OBLASTI VYŠŠÍHO VYUŽÍVÁNÍ DRUHOTNÝCH SUROVIN V ČR

4.1 Výroba pryžových a plastových výrobků

Stimuly zvyšující využívání druhotných surovin v organizacích

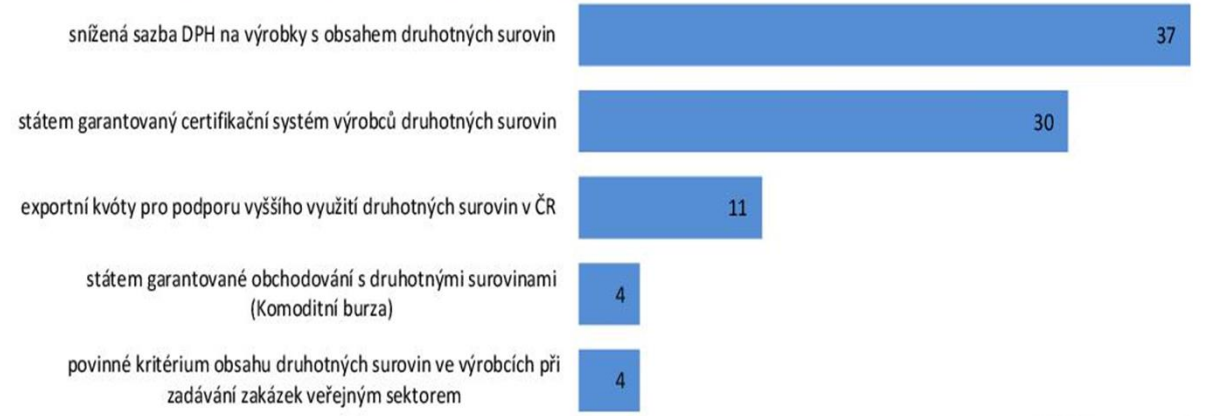

údaje jsou v procentech

Základ: celý soubor

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Katalog výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin /PLASTY/

- **Obdoba Katalogu výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin pro použití ve stavebnictví, 2018 – FUNKČNÍ NÁSTROJ NA PODPORU RECYKLACE**
- Nastavení standardů kvality – určení kvalitativních parametrů
- Přehled konkrétních aplikací
- Rozšíření informovanosti firem o možnostech užití druhotných surovin
- Vracení recyklovaných materiálů zpět do oběhu

PROLOMENÍ BARIÉR A ZAHÁJENÍ SPOLUPRÁCE
PODPORA POPTÁVKY – PODPORA ODBYTU

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

10. Evidence vzniku a využití druhotných surovin

- **Kdo neměří, netřídí…**

- **Sledování materiálových toků druhotných surovin a jejich využití v recyklaci – indikátor míra cyklického využívání materiálů**

- **Údaje za ČR dlouhodobě zjišťuje ČSÚ - nutné zachovat a tento systém dále rozvíjet - klíčová podpora MPO (Politika druhotných surovin ČR)**

- **Nutné je rovněž systémově vyřešit stále trvající a vážný problém s dvojími daty za odpadové hospodářství ČR (průměrná produkce komunálních odpadů za 9 let dle MŽP 5,2 mil tun x ČSÚ 3,2 mil tun – rozdíl 2 mil tun ročně), Eurostat vyžaduje statistická data ČSÚ, ta byla rovněž podrobena dvěma auditům Eurostatu a obstála**

MÍRA CYKLICKÉHO VYUŽÍVÁNÍ MATERIÁLŮ (CMU)

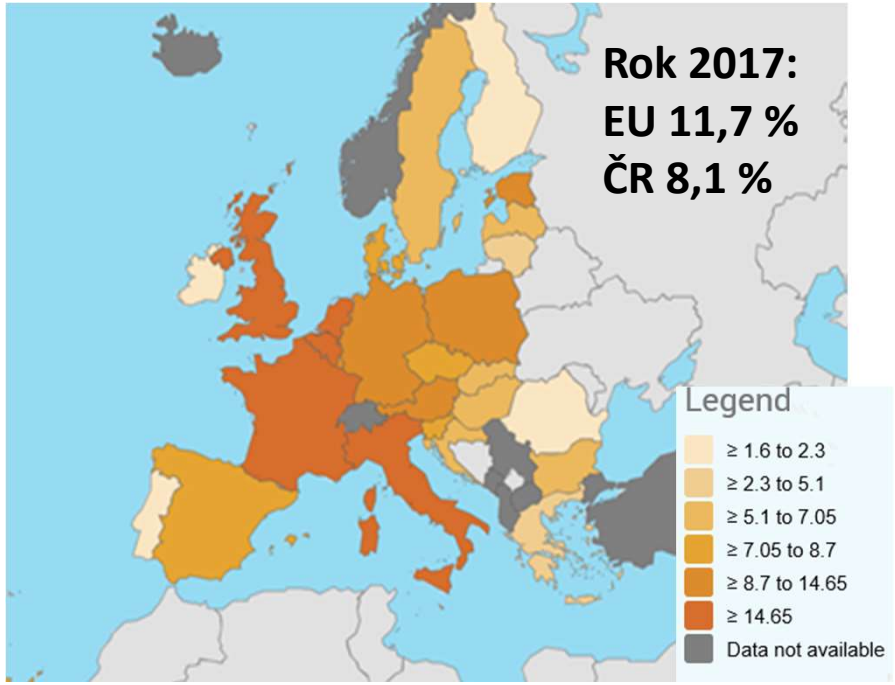

Zdroj: Eurostat/ČSÚ;
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_srm030/default/table?lang=en

- **Jeden ze sady indikátorů k oběhovému hospodářství EU (je sledován od roku 2011)**
- **V ČR součástí Politiky druhotných surovin ČR (MPO)**

DRUHOTNÉ SUROVINY, ROK 2018

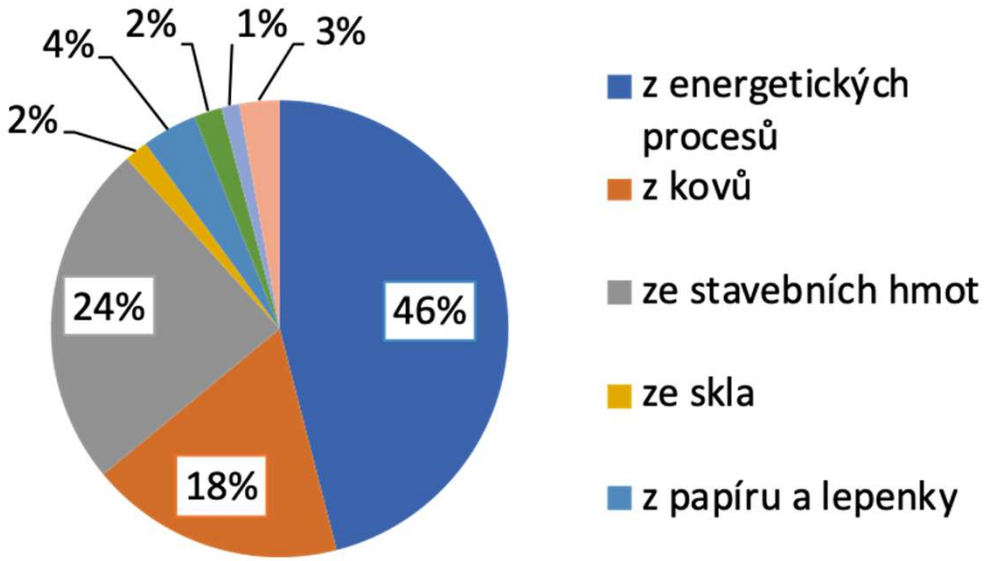

Zdroj: MPO – Politika druhotných surovin ČR
ČSÚ - https://www.czso.cz/csu/czso/produkce-vyuziti-a-odstraneni-odpadu-2018 (graf 14)

- **Produkce druhotných surovin v ČR v roce 2018 dle statistického zjišťování (Odp5-01): 22,2 mil. tun**
- **Indikátor je v ČR sledován od roku 2011**

DVOJE DATA O ODPADECH V ČR

Celková produkce odpadů v ČR, v tis. tunách					
	2014	2015	2016	2017	2018
ČSÚ	23 789	26 947	25 758	24 926	28 353
MŽP	32 028	37 338	34 242	34 513	37 785
ROZDÍL	**8 239**	**10 391**	**8 484**	**9 587**	**9 432**

Produkce komunálních odpadů v ČR, v tis. tunách					
	2014	2015	2016	2017	2018
ČSÚ	3 261	3 337	3 580	3 643	3 732
MŽP	5 324	5 274	5 612	5 691	5 782
ROZDÍL	**2 063**	**1 937**	**2 032**	**2 048**	**2 050**

Zdroj ČSÚ: Program statistických zjišťování (Odp5-01)
Zdroj MŽP: CENIA/ISOH

11. Zdanění primárních surovin (1)

- **Nikoli plošné, ale výběrové pro suroviny, které je možné nahradit druhotnými surovinami**
- **Opatření je možno zavést v národní legislativě**
- **EK hovoří o zdanění primárních plastů ve výši ~800 €/t (Zástupci ČR odmítli)**
- **Itálie v roce 2020 zavede daň ze spotřebovaných plastů: ~450 €/t**
- **Velká Británie plánuje zavést daň z obalů, které neobsahují recyklát**
- **Rakousko: chce snížit daň z příjmu a zavést daň z CO2 (podobnou daň mají Itálie, Švédsko, Francie, Nizozemsko, Norsko, …)**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

11. Zdanění primárních surovin (2)

- **V ČR ukončit moratorium na zvyšování poplatků z vytěženého nerostného bohatství (důležité pro: uhlí, vápenec, štěrky, písky, kamenivo, lithium, …)**
- **Daň z těžby stavebních surovin dle množství, ne ceny má:**
- **Dánsko: 17 Kč/m3**
- **Velká Británie: 60 Kč/t: spotřeba přírodních surovin po zavedení daně začala prudce klesat (přes rapidní růst stavební výroby) a recyklace se zvýšila o 1/3**
- **Toto opatření může působit jako fiskálně vyvažující pro státní rozpočet, s ohledem na potřebu schválení daňového zvýhodnění pro recyklované výrobky**

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Závěry a doporučení

- Směrnice nestanovuje cíle obcím, městům, či firmám, jedná se o cíle a závazky státu
- Aktuální verze navrhované nové odpadové legislativy nemá potenciál splnit závazné cíle EU v oblasti recyklace
- Národní legislativu je třeba doplnit směrem k podpoře recyklace o konkrétní nástroje
- Je třeba doplnit a upravit i stávající balíček nových odpadových zákonů, včetně změnového zákona, a dále doplnit další související normy
- Je třeba vyřešit stále trvající vážný problém s dvojími daty za odpady – ČR potřebuje kvalitní a nezávislou statistiku
- Opatření není možné nijak odkládat, ČR by pak neměla reálnou šanci na splnění svých závazků týkajících se cílů recyklace
- Skupina RecHelp žádá:
  - vládu o ustanovení **oficiální pracovní skupiny k prosazení nástrojů na podporu recyklace do národní legislativy**
  - aby vedením skupiny byla pověřena konkrétní odborně uznávaná osoba při úřadu vlády, aby byla zajištěna nezbytná koordinace dotčených resortů
  - aby skupina obdržela nepřekročitelný časový mandát, nejlépe do června 2020, aby bylo možné s využitím jejích výstupů doplnit a upravit stávající balíček nových odpadových zákonů